

МЕМОРАНДУМ НА ЕКСПЕРТНИЯ КОНСУЛТАТИВЕН СЪВЕТ ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА ГРУПА НА „КОРПОРАТИВНА ТЪРГОВСКА БАНКА“ АД

След като обсъди състоянието и проблемите на икономическата група на „Корпоративна търговска банка“ АД и мерките, предприети за преодоляването им, Експертният консултативен съвет, създаден по инициатива на националните работодателски и синдикални организации в България, стигна с консенсус до следващите

ИЗВОДИ, ПРЕДЛОЖЕНИЯ И РЕШЕНИЯ:

Въпреки оскъдната информация, предоставена на обществото, за текущото състояние на групата КТБ след поставянето на двете банки от групата под особен надзор, ние не виждаме безспорни доказателства за неизбежна несъстоятелност на тези банки и, в частност - на КТБ. Напротив, **всички известни ни факти и обстоятелства по-скоро показват възможност банките да бъдат оздравени и да продължат обичайната си дейност.**

Размерът на кредитния портфейл, сумата на хирографарните задължения и важното място, което заема КТБ в българската икономика, налагат извода, че преките вреди за клиентите, и особено косвените загуби за икономиката на страната от евентуална несъстоятелност на КТБ и икономическата ѝ група, многократно ще надвишат нашите най-песимистични оценки за разходите по финансово стабилизиране и стабилизиране на засегнатите банки.

Според нас, **от финансова подкрепа се нуждае само КТБ**, а според неотдавна извършените одиторски проверки дъщерната ѝ ТБ „Виктория“ ЕАД би могла да възстанови дейността си незабавно, дори без специално финансиране. Достатъчно е да бъдат избрани, например, чрез конкурс, и назначени независими, компетентни професионалисти в Надзорния и Управителния съвет на банката. Ние препоръчваме собствеността върху ТБ „Виктория“ ЕАД да бъде придобита от държавната „Българска банка за развитие“ АД по цената, платена за нея наскоро от КТБ. Разглеждаме такава държавна намеса като временна - докато ТБ „Виктория“ ЕАД бъде продадена на перспективен частен инвеститор.

Според нас, **стабилизирането и оздравяването на КТБ може и трябва да се структурира по начин, който не изисква нито държавният бюджет**, нито Фондът за гарантиране на влоговете в банки, нито който и да е публичен фонд, да поемат каквито и да е разходи и, съответно – да понесат загуби за оздравяването на КТБ.

Категорично отхвърляме опитите проблемите на КТБ да се решат за сметка на данъкоплатеца и сме убедени, че **решение без тежест за бюджета е възможно**. Разходите за спасяване на банката могат да бъдат покрити за сметка на собствения капитал, натрупаните резерви, провизиите, заделени в КТБ за покриване на загуби, както и за сметка на облигационери и вложители, които не ползват защита по Закона за гарантиране на влоговете в банки. Цената, която ще платят акционерите, инвеститорите и вложителите в КТБ за оздравяване на банката, ще е значително по-ниска от загубите, които биха понесли при нейната евентуална несъстоятелност. А косвените вреди за националното стопанство ще са съизмерими с тежките поражения от рецесията в периода 2009-2010 г.

Несъмнено, за оздравяването и стабилизирането на КТБ ще е необходима финансова подкрепа. Независимо от източника, външно финансиране ще е нужно само временно, след което ще се погаси с лихвите. Реални загуби биха възникнали единствено при неуспех на прилаганата програма.

Законодателят е овластил БНБ като надзорна институция с широки правомощия и е предвидил достатъчно инструменти, които тя може да ангажира в подкрепа на КТБ. Те са предвидени в Закона за кредитните институции и могат да се приложат преди да се използват

бюджетни средства. Подходът, който ние застъпваме, е в съзвучие с разпоредбите на новата Директива 2014/49/ЕС/. Тя изисква като принцип проблемните банки да се реструктурират и оздравяват с частни пари, за сметка на финансовия отрасъл като цяло, преди да се прибегва до средства на публичните финанси.

Възможностите, с които по силата на действащия закон разполага органът за банков надзор, включват широк спектър от мерки:

- да поиска от **досегашните акционери да увеличат собствения капитал и да осигурят ликвидна подкрепа на банката**. Далеч не е нужно банковият регулатор да разполага с точна до лев сметка за необходимите средства и да чака с месеци да се изготви прецизна оценка – ако изискваното увеличение на капитала и ликвидността се окаже недостатъчно, нищо не пречи впоследствие да се поставят допълнителни, по-високи изисквания;
- **надзорно увеличение на капитала**, като на надеждни трети финансови институции или на Фонда за гарантиране на влоговете се предостави право да запишат част от капитала на КТБ при увеличението;
- възможно е и надзорно решение за **вливане на КТБ в друга банка**, с което да се възложи на придобиващата банка или на Фонда за гарантиране на влоговете в банките да реструктурират и да оздравят КТБ;
- **финансова подкрепа на затруднената банка чрез синдикиран заем**, в т.ч. държавен заем, който отговаря на критериите на ЕС за държавна помощ.

Законодателят е овластил надзорния орган, не за да му осигури комфорт, а за да му възложи важна защитна функция. Дадените му широки правомощия задължават надзорния орган да използва практически неограничената си дискреция. **БНБ дължи на обществото ясен отговор кои от тези възможности е използвала или има намерение да използва**. А ако няма намерение да използва огромната си власт, надзорният орган трябва ясно и публично да мотивира отказа си, като оповести причините за него. Липсата на ясен отговор и опитът на надзорната институция да избегне възложените ѝ по закон функции и отговорности, като лансира извънредно законодателство специално предназначено за КТБ, неизбежно навеждат извода и пораждат в обществото усещане, че **държавният банков надзор е зложник на корисни интереси във вреда на публичния интерес**.

Някои изявления на надзорната институция съдържат основателни аргументи, че **проблемите на КТБ пораждат системен риск за банковата система на страната**. Това обстоятелство е самостоятелно основание, при което законът задължава БНБ да подготви и приложи програма за стабилизиране на засегнатата банка, за да предпази банковата система от ескалация на вредоносните процеси.

Вайкането, че в държавния бюджет и във Фонда за гарантиране на влоговете в банки няма достатъчно средства, за да се финансира оздравяването на КТБ, не е основание за бездействието на надзорната институция. Освен невярно, това твърдение е порочно, защото предполага плащането на пълната цена на оздравителната програма единствено с публични средства.

Успешна стабилизационна програма може да се проведе и без да се ангажира нито лев държавни пари. В такъв случай акционерите, облигационерите, вложителите и всички кредитори на банката ще понесат значително по-голяма тежест. Ние сме убедени, че с диалог и добре аргументирано представяне на комплекса от възможни мерки пред българската общественост, участващите в решението страни, включително държавните органи, ще преценят и ще приемат своята роля в оздравителните мерки. Всеки участник ще поеме и ще плати дял от цената за оздравяване на банката доброволно, воден единствено от рационални съображения - че балансираната оздравителна програма намалява до минимум неговата собствена загуба.

Според нас, процесът на оздравяване и стабилизиране на банковата група КТБ със съдействието и участието на широк кръг заинтересовани лица ще окуражи всички участници, ще насочи тяхната креативност и енергия към общата цел – да избегнат изобщо или да сведат до минимум собствените си загуби. Ще се стремим да създадем модел

за взаимодействие, който да трансформира пасивните очаквания (друг да реши проблемите) в активно съпричастие. Това ще укрепи специфичния бизнес хабитат около КТБ.

Програмата за оздравяване и стабилизиране на КТБ трябва да включва добре балансирани алтернативни финансови инструменти, чрез които облигационерите и вложителите в банката - наред с акционерите и потенциални инвеститори, ще я финансират по време на оздравителния период. Тези алтернативни инструменти се структурират с оглед специфичните интереси и предпочитания на различните класове участници в оздравителната програма.

Менюто от опции за избор може да включва:

- трансформация на вземания в обикновени акции или в нов клас привилегирани акции на банката;
- замяна на вземания без редуция на главницата срещу дългосрочен безлихвен дългов инструмент;
- замяна на вземания срещу срочен дълг с атрактивен купон, но с пропорционална редуция на главницата;
- схема за обратно изкупуване с отстъпка на задълженията на КТБ;
- инструменти за набиране на „свежи пари“ – както заемен, така и акционерен капитал, от потенциални инвеститори;
- инструменти, стимулиращи предсрочното погасяване на проблемни заеми;
- инструменти за обезпечаване на реструктурираните задължения;
- инструменти за хеджиране (предпазване от риск) и разпределение на риска;
- механизми за възстановяване на стойността за сметка на бъдещите печалби на финансовата институция.

Всеки от участниците в оздравителната програма трябва да има възможност сам да избере от менюто на програмата подходящите за него финансови инструменти. Успехът на програмата зависи от това дали участниците в процеса доброволно и единствено с оглед своята собствена преценка ще приемат да участват в оздравяването, като заменят необезпечените си вземания към КТБ с избрани от тях един или няколко финансови инструменти.

Ние осъзнаваме трудностите и рисковете при подготовката и договарянето на оптимална стабилизационна програма и считаме, че наш граждански дълг е да участваме в този процес и да помогнем със знанията и опита на всеки един от нас, за намирането на подходящо решение за оздравяване и стабилизиране на групата КТБ.

Ситуацията, в която изпадна КТБ (и до която бяха твърде близо не една от банките в страната) в резултат от внезапна външна агресия, показва **сериозни празнини в законодателството и в институционалната инфраструктура на българската финансовата система**. Тези проблеми не са уникални за България, а се наблюдават в почти всички засегнати от глобалната криза и депресия страни. Новата Директива 2014/49/ЕС е предназначена да реши част от тях. Специфична за паричната система на България, обаче, е липсата на кредитор от последна инстанция. Това налага създаването на специфични механизми и буферни фондове, предназначени за овладяване на кризисни процеси, каквито засегнаха КТБ.

Според нас, наред с публичното обсъждане на частните проблеми на групата КТБ, трябва да започне обществен диалог за необходимите изменения и допълнения в законодателството, регулиращо финансовата система на България. Ние, обаче, категорично отхвърляме опитите нуждата от развитие на законодателството да се **налага като мотив за приемане на извънредно, индивидуално законодателство** – закони, предназначени да решат проблемите на една единствена банка или икономическа група. **Такива закони са недопустими в модерната правова държава.**

Готови сме да участваме в предстоящия широк обществен диалог и да предложим, както конкретна оздравителна програма за КТБ, така и нужните законодателни промени. Решаващ за успеха и на непосредствените частни, както и на перспективните общи решения, е именно диалогът. Опитите да се изолира обществеността от обсъждането на нужните промени и решения, а конструктивната публична дискусия да се замени с административна кореспонденция между национални и европейските органи или с внос и механично прилагане на готови решения, намираме за особено опасна предпоставка да бъдат допуснати нови грешки и непремерени решения.

14 август 2014 г., гр. София

Членове на Експертния консултативен съвет:

1. Ангел Божилов
2. Валери Димитров
3. Ваня Борисова
4. Емил Хърсев
5. Камен Тошков
6. Красимир Ангарски
7. Огнян Донев
8. Румен Радев
9. Румен Симеонов
10. Сашо Дончев
11. Тодор Табаков